

Startnotitie Spreiding Beschermd Wonen

Noord- en Midden-Limburg

INLEIDING

Duurzaam herstel is beter mogelijk wanneer gedurende de periode in beschermd wonen gewerkt wordt aan het realiseren van een steunend sociaal netwerk, een zinvolle daginvulling en betrokkenheid bij de gemeenschap voor de langere termijn, ook na de periode in beschermd wonen. Onderzoek naar deze doelgroep en experts op het gebied van ondersteuning van de doelgroep geven aan dat dit beter mogelijk is wanneer de beschermd wonen plek dicht in de buurt is van het steunend sociaal netwerk, de vorm van daginvulling en de gemeenschap waar men onderdeel van wil uit gaan maken.

In beginsel gaan wij er daarom vanuit dat de kans op herstel en succesvolle uitstroom het grootst is wanneer cliënten zo dicht mogelijk in de eigen omgeving, dan wel de gewenste uitstroomomgeving, hun zorg en ondersteuning ontvangen. Op deze manier kan er gebruik gemaakt worden van het sociale netwerk in een zelfde structuur en is er sprake van continuïteit van bijvoorbeeld de daginvulling na uitstroom uit de voorziening. Soms wordt er bewust voor gekozen om mensen juist niet in de eigen omgeving op te vangen. Als dit nodig is om een succesvolle uitstroom mogelijk te maken, dan moet deze mogelijkheid er ook zijn. De vraag en de behoefte van de cliënt staat hierbij centraal.

Gezien bovenstaande is het van belang om te werken aan een spreiding van beschermd wonen voorzieningen. Op dit moment zien we namelijk dat niet in elke subregio mogelijkheden zijn voor Beschermd Wonen. Hierdoor kunnen inwoners nu vaak niet in hun eigen omgeving deze vorm van zorg ontvangen. Spreiding is daarom ook als ontwikkeldoel opgenomen in de selectieleidraad van Beschermd Wonen. De optimale spreiding van beschermd wonen instellingen is niet vanaf de start van de nieuwe inkoopperiode gerealiseerd. De inschatting is dat opdrachtnemers 4 jaar nodig hebben om deze ontwikkelopgave (in samenwerking met gemeenten en andere ketenpartners) te realiseren. Met deze notitie willen we opdrachtnemers de contouren meegeven waarmee zij invulling kunnen geven aan bovenstaand ontwikkeldoel. Het betreft hier nadrukkelijk een dynamisch startdocument dat onderhevig is aan externe ontwikkelingen. Jaarlijks zal opnieuw bekeken worden wat de actuele stand van zaken is en of zaken bijgesteld moeten worden.

ANALYSE HUIDIGE SITUATIE

Bij de analyse van de huidige situatie hebben we gebruik gemaakt van een aantal bronnen, zoals de regionale monitor BW, het overzicht met beschikbare locaties, signalen van de toegang en de cijfers over de gemeente van herkomst die beschikbaar zijn bij de toegang. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat het om een eerste verkenning gaat. De cijfers geven hiermee een richting aan maar zijn niet zaligmakend, omdat we nog onvoldoende gebruik kunnen maken van harde data.

Regionale monitor

Op basis van de gegevens uit de regionale monitor van de MGR kunnen we in kaart brengen hoeveel unieke cliënten BW hebben ontvangen per gemeente.

	Het aantal unieke cliënten dat in 2022 zorg ontvangen heeft
Venlo	202
Weert	65
Roermond	50
Venray	36
Peel & Maas	20
Horst a/d Maas	19
Leudal	21
	413

Op basis van de gegevens uit de regionale monitor van de MGR ziet de situatie er op 31 december 2022 als volgt uit:

	Cliënten met zorg op peildatum 1-12-2022
Venlo	109
Weert	52
Roermond	35
Venray	30
Peel & Maas	12
Horst a/d Maas	10
Leudal	10
	245

De tabellen tonen het aantal cliënten dat in 2022 Beschermd Wonen ontving in één van de regionale gemeenten. Het gaat hier om de plek waar de cliënten met een indicatie in zorg zijn. Deze plaatjes zegt dus nog niets over waar de cliënten vandaan komen/wat de gemeente van herkomst is.

Overzicht beschikbare BW-locaties in de regio Noord- en Midden-Limburg (opgesteld door de aanbieders)

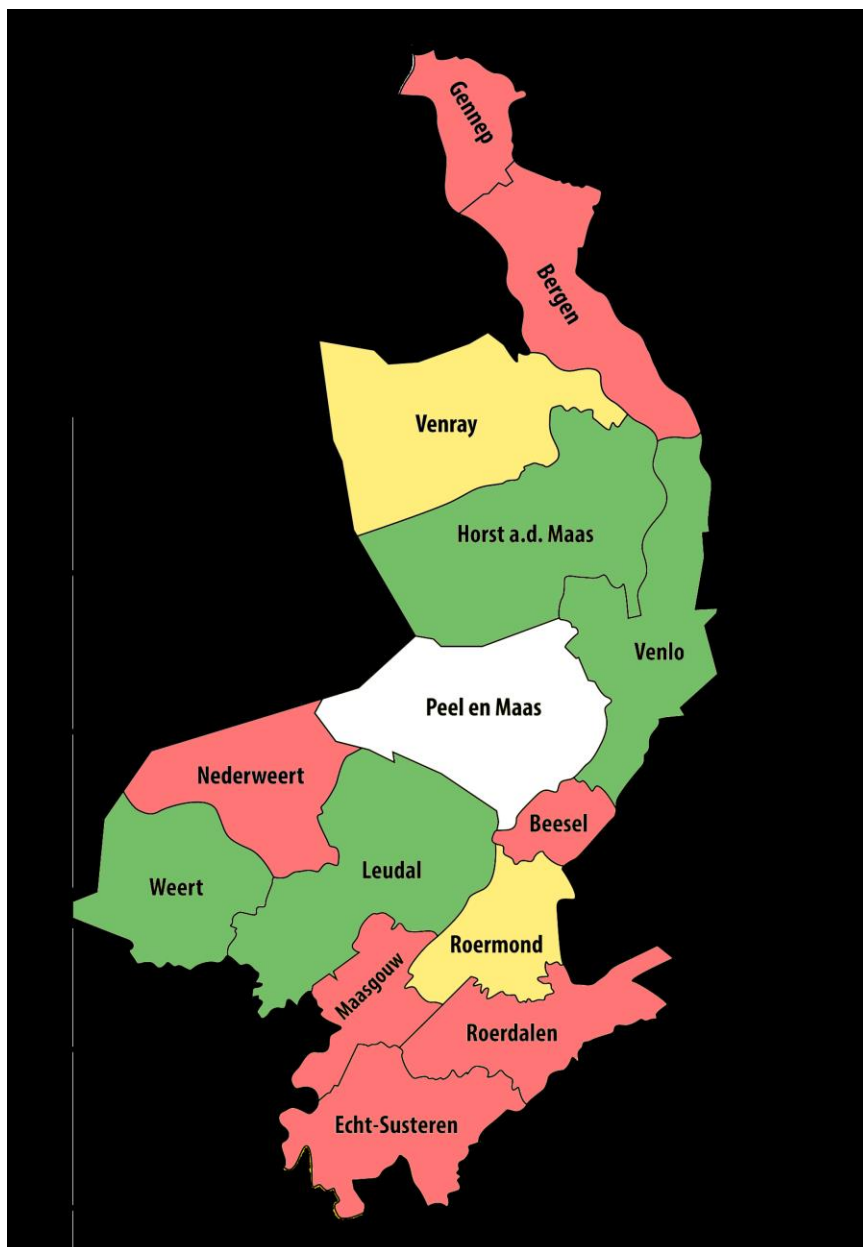
De doelgroep die gebruik maakt van Beschermd Wonen is erg divers. Voor de uitwerking in deze notitie hebben we ervoor gekozen om een aantal subdoelgroepen te benoemen, die een andere huisvestingsvraag hebben. We onderscheiden hierbij:

- Reguliere locaties
Beschikbaar in de gemeenten Venray, Venlo, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Roermond, Leudal en Weert.
- Gedoogvoorzieningen (waar het gebruik van soft- en harddrugs is toegestaan)
Beschikbaar in de gemeenten Venlo, Roermond en Weert (Wonen Plus).
- Safe House
Beschikbaar in de gemeente Venlo. In 2023 volgt nog een uitbreiding in Noord-Limburg vanuit combinatie FIJN!
- Locaties geschikt voor jongeren in de leeftijd van 17-27 jaar oud
Beschikbaar in de gemeenten Venray, Venlo, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Roermond en Weert.
- Zelfstandige huisvesting voor mensen die om wat voor reden dan ook groepsongeschikt zijn of die al verder in hun proces zijn en in een zelfstandige woning aan hun traject werken.
Beschikbaar in de gemeenten Venray, Venlo en Weert.

Uitvraag lokale toegangen

In januari 2023 is een uitvraag gedaan bij de teamleiders om lokale gegevens m.b.t het aantal meldingen voor BW en het aantal meldingen dat geleid heeft tot een BW-indicatie uit 2022 op te halen. Deze gegevens zijn nog niet uit de regionale monitor te halen omdat de gemeente van herkomst niet is opgenomen in het berichtenverkeer tussen gemeenten en CAK. Door in kaart te brengen wat de gemeente van herkomst is van alle inwoners met een BW-indicatie krijgen we meer inzicht in de vraag/behoefte per gemeente. Deze gegevens kunnen we vergelijken met de gegevens over het beschikbare aanbod.

De belangrijkste conclusie n.a.v. de uitvraag bij de lokale toegangen is dat gemeenten zonder een BW-locatie een grote belasting leggen op de gemeenten met een BW-locatie. Uit de cijfers is duidelijk geworden dat in 2022 in ieder geval 72 inwoners uit een gemeente zonder BW-locatie geplaatst zijn in een gemeente met een BW-locatie. In het plaatje hier beneden is zichtbaar gemaakt hoe de verhoudingen zijn tussen het aantal afgegeven indicaties en de opname mogelijkheid in BW per gemeente.

Rood	Geen opnamemogelijkheid
Geel	Onvoldoende opnamemogelijkheid
Groen	Voldoende tot ruim voldoende opnamemogelijkheid
Wit	Geen vergelijking mogelijk i.v.m. niet kunnen aanleveren van gegevens over het aantal indicaties uit deze gemeente*.

Signalen

Sommige gemeenten geven nadrukkelijk aan dat een BW-voorziening in de eigen gemeente of de eigen sub-regio gemist wordt. Zo geven de MER-gemeenten en de gemeente Gennep aan dat aanbod in hun regio gemist wordt. Dit sluit ook aan bij de cijfers zoals we die van de lokale toegangen ontvangen hebben. De toegang in Venray (die toegang voor Gennep uitvoert) heeft het signaal afgegeven dat zij veel aanvragen van inwoners uit Gennep krijgen en dat het in verhouding vaak om jongeren gaat. De toegang loopt ertegenaan dat zij cliënten uit Gennep moeilijk geplaatst krijgen omdat de dichtstbijzijnde locaties dan in de regio van Venray en Venlo liggen. Dit terwijl de cliënten, met name de jongeren, dicht in de buurt van hun vrienden en familie willen blijven.

GEWENSTE SITUATIE

Op basis van de analyse in deze notitie gaan we het gesprek aan met de BW-aanbieders om gezamenlijk te beoordelen naar welke situatie we toe willen groeien de komende jaren en in welke subregio en/of gemeente aanvullend aanbod nodig is. Deze paragraaf vullen we dus graag gezamenlijk verder in. Een aantal uitgangspunten vinden we hierbij van belang:

- Onze primaire insteek is om op basis van natuurlijk verloop toe te groeien naar een situatie waarbij de Beschermd Wonen voorzieningen meer verspreid zijn over de regio. Bij het openen van nieuwe locaties wordt op basis van deze startnotitie beoordeeld waar dit wenselijk en passend is.
- We willen toe naar een situatie waarbij elke (sub)doelgroep in elke sub-regio kan worden gehuisvest. We zijn ons ervan bewust dat dit ambitieus is, maar het sluit aan bij de uitgangspunten uit de regiovisie Meedoen en Wonen 2022-2026.
- We vinden het van belang dat er door aanbieders een klimaat gecreëerd wordt waarbij ook heterogene groepen gezamenlijk gehuisvest kunnen worden (combinatie van BW Wmo, Wlz en justitie cliënten). Gezien de lagere behoefte aan BW Wmo in kleinere gemeenten is het wellicht noodzakelijk om op één locatie cliënten met verschillende financieringsstromen te combineren, zodat een locatie wel praktisch uitvoerbaar en rendabel wordt.

RICHTLIJNEN LOCATIE

We hebben gepoogd een aantal richtlijnen op te stellen waar een locatie voor Beschermd Wonen aan moet voldoen, zodat inwoners hier ook willen wonen en hun traject succesvol kunnen doorlopen. In de selectieleidraad is hierover opgenomen dat inwoners passend gehuisvest worden in een accommodatie van de opdrachtnemer. De cliënt heeft een eigen slaap- en leefkamer die daadwerkelijk ervaren wordt als een tijdelijk thuis. De woonkamer en/of keuken en/of sanitair kan een gemeenschappelijke ruimte betreffen. In de selectieleidraad is ook opgenomen waar de inrichting van de woonruimte aan moet voldoen. Er zijn echter geen afspraken gemaakt over de omgeving van de BW-locatie. Hiervoor willen we graag een aantal richtlijnen meegeven aan de aanbieders en gemeenten. Het kan soms ook per doelgroep verschillen wat er nodig is. Daarom moeten onderstaande richtlijnen gezien worden als een checklist om mee te nemen bij de overweging over het aanwijzen van nieuwe BW-locaties:

- Een BW-locatie is te bereiken met het openbaar vervoer;
- Op redelijke reisafstand van de BW-locatie zijn voorzieningen aanwezig om in de eerste levensbehoeften te voorzien. Denk hierbij aan een supermarkt en aanwezigheid van een huisarts;
- In de omgeving zijn mogelijkheden voor een zinvolle daginvulling;
- Aanbieders gaan vooraf in gesprek met de buurt en streven naar voldoende draagvlak. Het is belangrijk om contact te zoeken, waar mogelijk ook met dorp- of wijkraad;
- Er zijn in de nabije omgeving mogelijkheden voor uitstroom naar een zelfstandige woonruimte, na afloop van de BW-indicatie. Als de BW-locatie gesitueerd ligt in een dorp dan zal dit in de buurt van een stad of kern moeten zijn met mogelijkheden voor uitstroom.

PROCESAFSPRAKEN

Vanuit de gemeenten sturen wij regionaal op de spreiding door te handelen vanuit het perspectief dat het openen van nieuwe beschermd wonen locaties altijd moet leiden tot meer spreiding en vermindering van clustering van beschermd wonen plekken. Ook moet het uitbreiden of verplaatsen van beschermd wonen aanbod passend zijn bij de vraag aan ondersteuning in de betreffende gemeente en buurgemeenten. Dat kan betekenen dat het aanwijzen van plekken voor beschermd wonen gebeurt in combinatie met andere voorzieningen.

Lokaal wordt door gemeenten gewerkt aan nieuwe lokale Woonzorgvisies en prestatieafspraken met woningcorporaties. De regiovisie Meedoen en Wonen 2022-2026 en de bijbehorende notitie Spreiding Beschermd Wonen kan hierop inhaken. In de lokale Woonzorgvisie is aandacht voor de vestiging van bijzondere doelgroepen, waaronder de doelgroep 'inwoners met complexe problematiek'.

Een aantal belangrijke uitgangspunten wanneer aanbieders een nieuwe locatie willen openen of een bestaande locatie willen uitbreiden:

- Plannen worden altijd vooraf besproken met de betreffende gemeenten en contractmanagement van de MGR. In deze afstemming kan gezien worden of de plannen aansluiten bij de lokale en/of subregionale ondersteuningsvraag en kan in kaart gebracht worden of de gewenste locatie ook aansluit bij de kwaliteitseisen/richtlijnen die we regionaal aan een locatie stellen. Ook wordt besproken hoeveel plekken sluiten in de ene gemeente en doorschuiven naar een andere gemeente.
- De afdeling Sociaal Domein is samen met het Ruimtelijk Domein binnen de gemeenten aan zet om als eerste te beoordelen of een aanvraag van een zorgaanbieder past binnen de regionale afspraken en het lokaal beleid. In dit gesprek wordt verkend of er sprake is van herziening van het bestemmingsplan of dat er een vergunning aangevraagd moet worden. Het is van belang dat de domeinen een gezamenlijke beoordeling doen van de aanvraag en de mogelijke realisatie.
- Het initiatief wordt afgestemd met de portefeuillehouders Ruimte en Sociaal Domein.
- Afstemming met de omgeving en draagvlak van de buurt ophalen is heel belangrijk. Het contact leggen met de omgeving is een taak van de aanbieder. Aandachtspunt hierbij is dat de buurt geen vetorecht heeft.
- Het voert te ver om in deze notitie de werkwijze bij een nieuwe aanvraag uit te werken omdat dit per gemeente verschilt. We willen vooral het overleg vooraf goed borgen met deze afspraken.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TOEKOMST

Voor een goede implementatie van deze richtlijn zijn er een aantal zaken die aandacht vragen.

- De spreiding van BW-voorzieningen is een gezamenlijke opgave waarbij gemeenten, aanbieders en woningbouwcorporaties elkaar hard nodig hebben. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om deze ambitie waar te maken en nadrukkelijk niet een opgave die de gemeenten alleen bij de aanbieders neer kunnen leggen. Bestuurlijk commitment en bestuurlijk daadkracht is daarbij van groot belang, zowel vanuit het sociaal domein als het ruimtelijk domein.
- Deze startnotitie is besproken met aanbieders. Dit heeft geleid tot een goede discussie waar allerlei thema's besproken zijn die vragen om een nadere verkenning met elkaar. Denk aan:
 - de organisatorische gevolgen en risico's voor de bedrijfsvoering van de aanbieders;
 - de uitdagingen rondom de acceptatie van de doelgroep op nieuwe plekken;
 - de inrichting van het 24/7 toezicht en hoe we hier in de toekomst mee om willen gaan.Deze thema's gaan we gezamenlijk oppakken.
- Er moet een backoffice proces ingeregeld worden waarmee we als regio bijhouden wat de gemeente van herkomst is voor inwoners die in MO en BW terecht komen, zodat dit niet meer handmatig opgevraagd en bijgehouden hoeft te worden. De wens is dat deze gegevens landen in de regionale monitor. We vragen de werkgroep backoffice om dit op te pakken. Het proces van aanmelding tot uitstroom gaan we beter in kaart brengen met als doel om te komen tot meer valide gegevens.
- Bij de aanbieders van beschermd wonen is informatie opgevraagd ten aanzien van het aantal plekken BW per locatie, zodat het overzicht hiermee aangevuld kan worden. Nu weten we wel dat er bijvoorbeeld gedoogplekken zijn in een aantal gemeenten maar we weten niet hoeveel plekken dit zijn, en of dat dan voldoende is. Het is de vraag of de aanbieders dit aan kunnen leveren omdat het aantal plekken per locatie ook fluctueert en flexibel wordt ingezet tussen verschillende domeinen. Ook is de vraag gesteld door aanbieders om onderscheid te maken in gedoog en niet-gedoog plekken voor jongeren.
- We gaan onderzoeken in hoeverre we de afspraken uit deze notitie kunnen projecteren op het witte vlekken plan voor de maatschappelijke opvang en hierop die notitie aanpassen.
- We gaan onderzoeken hoe we in de toekomst om willen gaan met de verantwoordelijkheid van de gemeente van herkomst binnen onze eigen regio. Nu is de gemeente van plaatsing verantwoordelijk voor het voeren van regie op de casus. Bij de maatschappelijke opvang is er bewust voor gekozen om de gemeente van herkomst in de lead te laten zijn. Dit vraagt nog om een nadere inhoudelijke afstemming en uitwerking.